

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 658. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868303408/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Tænkernes og Digternes Stemmer blandedes og klang i Kor, saa reves de unge Sjæle i Landet, alt som de vaagnede til aandeligt Liv, hurtigt ind med i Koret, stemtes om, indtil de stemtes revolutionært, de yngste, Hjelpeetropperne paa Skolebænken, som den ældste Student, og saa hændte det sig, at man pludseligt læste ikke blot de oprørske Forfattere med oprørske Øjne, men ogsaa de andre, de godkendte, de for længe siden døde, de neutrale eller konservative, og inddrak samme oprørske Stemning af dem.

I et givet Øjeblik forekom det Ungdommen, som om den hele Literatur kaldte til Vaaben, ogsaa den forlængst klassiske Literatur, der førte sit udødelige Liv i smukke Bind i Bogskabene. Thi i en vis Stemning læser man sig selv ud af alle Bøger.

Hvad havde han været, denne Schiller, som man havde trykket dem alle i Haanden som Børn? hvad andet end en Oprører, hvis første Bog havde til Motto de bekendte Ord, at hvad Lægemidler ikke helbreder, det helbreder Jernet, og hvad Jernet ikke læger, det helbreder Ilden. Og stemmede vel Aanden i hans Værker paa noget Punkt med den kongeligt prøjsiske eller kejserligt-kongeligt østerrigske Aand? — Hvad havde Goethes Væsen i hans Ungdom været andet end himmelstormende Trods? Endte ikke selv hans Alderdoms Digtning *Faust* med Ønsket om at se et frit Folk staa paa fri Grund, og hvor maatte ikke han, som havde afskyet Frederik II's Berlin, hade Fr. Wilhelm IV's! — Og Hegel, der var begyndt som Revolutionær og død som Oprettholder af alt Bestaaende, af ham drog man alle de Følgeslutninger, han havde ladet ligge. — Og Feuerbach, der intet havde villet have med Politik at gøre, hans filosofiske Nedsablen af Verdensstatens Hoved førte man over paa de jordiske Staters Omraade.

Ja, det trak op til Uvejre. Som ellers Svalerne, saaledes fløj nu Prøjsens og Østerrigs Vaaben-Ørne lavt. Forgæves søgte Fyrsterne at besværges Uvejret, som Fr. Wilhelm IV ved Indkaldelsen af en almindelig Landdag i Berlin i April 1847. Han kunde efter sin Overbevisning ikke andet end aabne den med en Tale, i hvilken han trods alle virkelige og tilsyneladende Indrømmelser værgede sig netop mod at tilstaa det Afgørende, som Folket fordrede af ham.

Ingen Magt paa Jorden, udraabte han, skal det lykkes at bevæge mig til at ombytte det naturlige Forhold mellem Fyrste

og Folk med et vedtægtsstemmende, forfatningsstemmende, og aldrig vil jeg tillade, at der mellem Vorherre i Himlen og dette Folk trænger sig et beskrevet Blad Papir, for med sine Paragrafer at regere os og erstatte den gamle hellige Troskab.

Tiden var omme. Man fordrede aarlige Rigsdage og fuldstændig Opfyldelse af gamle Løfter fra 1815 og 1829. Jacoby, Heinrich Simon, Gervinus o. fl. gennemkritiserede de kongelige Lovforslag og forkastede dem.

Og saa brød det løs. Først i Schweiz, i de radikale Kantoners bevæbnede Overrumplen af det jesuitisk sindede *Særforbund* i November 1847 allerede, saa med afgørende Magt i Paris, saa i alle Tysklands Hovedstæder og i mange udenfor Tyskland. Som Torden i en Bjergegn kastes tilbage fra Bjergvæg til Bjergvæg, saaledes fremkaldte Revolutionens Torden Ekko efter Ekko fra den ene europæiske Hovedstad til den anden i det gale og hellige Aar 1848.

XXXI

I Højlandet faldt det første Skud,
i Schweiz mod de frækkeste Klerke.
Da gik der tilgavns paa Ismasserne Brud,
den store Lavine kom i Flud.
I Vaaben tre Lande stærke!
Alt hviler nu Schweiz efter Sejren frit.
Urbjergene, al den gamle Granit
skælver af Lyst indtil Kærnen.

I Velskland Dansen en Vej sig brød.
Scylla, Charybdis i Fraade!
Vesuv og Etna sig Bane brød,
Udbrud paa Udbrud, Stød efter Stød!
«Højest betænkeligt, Eders Naade!»
Saa Resterne lod fra Berlin til Wien
og Ekkoet runged fra Wien til Berlin.
Selv Nikolaj gruer og tier.

Saa er da paany til Værn og Vagt
Stenbroen oprevet i Staden,
og med nøgent Staal i sin Haand har med Magt
Friheden fra Slottenes lumpne Pragt
smidt to Konger paa Gaden

Saaledes sang Freiligrath i Februar 1848 faa Dage efter Revolutionen i Paris. Der gik en lang, smertelig og dog lindrende